

در این مطلب چیست اگر صحت دارد در این مسائل چه اقدامی فرموده اند اگر هم حقیقت ندارد چرا تکذیب نمیفرمایند که مردم بدانند که چیزی نیست .

وزیر امور خارجه - بلی اغلب از این اخباری که میرسد اگر از مراکز رسمی نرسد نمیتوان طرف اعتماد دانست و این بدیهی است که نه اینطور بلکه بعضی اخبار بوزارت خارجه می رسد که همین طور هست و البته مسبوق هستند که این مسئله از دیر گاهی که در میان است و امیدوار هستیم که خیلی زود از کلیه این قبیل مسائل بتوانیم خلاص بشویم دیگر گمان میکنم بیش از این مذاکره در این باب باید نشود .

ارباب کیخسرو - بنده عرض میکنم مقصود بنده این بود که اگر این مسائل حقیقت دارد باید از طرف وزیر خارجه اقدام در جلوگیری شود والا در همان روز رسماً باید تکذیب بشود که هواس مردم پریشان نباشد حالا دیگر از مقامات رسمی است یا از هر جا غرض این است که در جرائدی که اینطور اخبار درج میشود در همان جرائد خود وزارت خارجه باید تکذیب کند که هواس اهالی پریشان نشود .

رئیس - سئوالات دیگری هم هست ولی حالا هم وقت گذشته است هم عده کافی نیست این است که نمی توان داخل مذاکره شد .

وزیر امور خارجه - بنده حاضر هر سئوالی دارید بفرمائید اینکه بنده کمتر بمجلس مقدس میآیم از کثرت مشاغلی است که دارم ولی برای جواب های نمایندگان حاضر .

(رئیس جلسه آتیه را بر روز سه شنبه و دستور آرتابقیه شور در دیوان محاسبات اعلام کرد)
(مجلس پنج دقیقه بعد از غروب ختم شد)

جلسه ۱۴۵

صورت مشروح روز سه شنبه ۱۵ شهر رمضان ۱۳۲۸

دو ساعت و چهل دقیقه قبل از غروب آفتاب مجلس در تحت ریاست آقای معزز الملک نایب رئیس دویم تشکیل شد .

صورت مجلس روز یکشنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمود .

نایب رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست ؟

دکتر امیر خان - بنده راهم جزء غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه اجازه خواسته بودم .

صنیع الدوله - بنده راهم جزء غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتیکه مریض بوده ام و تصور میکنم مرض را میشود عذر موجه دانست .

آقای سید حسین کرانی - از جمله اشخاصی که سر وقت حاضر نبوده اند بنده را نوشته اند و حال اینکه بنده دو ساعت بغروب در کمیسیون محاسبات حضور داشتم و سر وقت در مجلس بودم نمیدانم بچه دلیل بنده را جزء غائبین سر وقت نوشته اند .

حاج مصدق الممالک - بنده راهم جزء غائبین بدون اجازه نوشته بودند در صورتیکه چند روز است که ناخوش بودم و به هیئت رئیسه هم اطلاع داده بودم .

حاجی شیخعلی - در صورت مجلس ذکر شده است که بتقاضای آقای حاجی آقا در خصوص تلکراف شیراز رأی گرفته شد که داخل مذاکره شویم و حال اینکه چند روز عده کافی نبود و رأی گرفته نشد فقط مقصود این بود که به بینند اکثریت تصویب می کند .

محمد هاشم میرزا - میخواستم عرض کنم خوب است امروز عوض آقای بهبهانی انتخاب شود چون عده کم است اقلعوض این یک نفر معین شود .

نایب رئیس - این جلسه که نخواهد شد برای اینکه دستور معین دارد ولی اگر مجلس تصویب میکند برای جلسه آتیه جزء دستور شود .

ناصر الاسلام - در مسئله اجازه غیبت گویا مقرر شده بود که کتبا عذر موجه خودشان را به هیئت رئیسه بدهند و از آنجا ب اداره مباشرت فرستاده شود و از وظیفه آقای نایب رئیس بود که بگویند در صورتی که کتبا اظهار نکرده باشند آن عذر ها غیر موجه است و رسمیت ندارد دیگر اینکه در خصوص اظهار آقای عز الملک درباره رفتن دو نفر نمایندگان ببلدیه در صورت بطور مطلق نوشته است دو نفر از نمایندگان برخلاف قانون اقدامی کرده اند خوب بود آقای عز الملک که این اظهار را فرمودند تصریح می فرمودند که معین باشد و در حق سایرین احتمال داده نشود .

معاضد السلطنه - بنده و آقا میرزا اسد الله خان را جزء غائبین بدون اجازه نوشته اند در صورتیکه بنده و ایشان هر دو اجازه خواسته بودیم دیگر آنکه استدعا دارم استعفا بنده را بفرمائید قرائت نمایند .

نایب رئیس - اینکه فرمودید راجع ب اداره مباشرت است که جواب این اعتراضات را بدهند .

افتخار الواعظین - در صورت مجلس نوشته شده است که عوض آقای بهبهانی را قرار شد در جلسه آتیه انتخاب نمایند همچو چیزی گفته نشد فقط گفته شد باید عوض آقای بهبهانی را انتخاب کرد .

معاضد الملک - نوشته شده است قرار شد در جلسه دیگر انتخاب شود نه در جلسه آتیه .

آقا شیخ اسد الله - مکرر نوشته میشود در صورتهای مجلس غائبین با اجازه آخر این غائبین با اجازه میخواهند غیبت نمایند و از هیئت رئیسه اجازه داده میشود مکرر گفته شده است که این آقایان باید یک عذر موجهی داشته باشند تا از هیئت رئیسه اجازه داده شود یا خیر ؟

نایب رئیس - آن آقایانیکه همیشه اجازه میخواهند البته با عذر خواهند بود و هیئت رئیسه هم نظر باطمینانی که بآن آقایان دارد نمیتواند ایشان را تکذیب نماید .

ارباب کیخسرو - اینکه فرمودید ب اداره مباشرت است مکرر عرض شد هر وقت از هیئت رئیسه اجازه نامه میرسد اداره مباشرت میتواند او را غایب با اجازه بنویسد ولی وقتیکه اجازه نامه دیر می رسد اداره مباشرت چگونه میتواند او را جزء غائبین با اجازه بنویسد (دیگر اظهاری نشده نایب رئیس صورت مجلس را امضاء نمود)

ارباب کیخسرو - اصل ۱۱ قانون اساسی میشود (اعضاء مجلس بدو آ که داخل مجلس میشوند

باید بترتیب ذیل قسم یاد نموده و قسم نامه را امضاء نمایند دیگر آنجا گفته شد در وقتیکه مجلس افتتاح میشود فقط ۶۱ نفر از نمایندگان در اینجا حضور داشتند که قسم خوردند و بعد از آن آقایان نمایندگانی که وارد شده اند و هیچ قسم یاد نکرده اند در صورتی که بموجب این اصل باید در بدو ورود قسم بخورند و چون کارهای ما در مجلس مطابق قانون اساسی است خوب است در این باب قراری داده شود که موافقت کند با قانون اساسی .

نایب رئیس - در یکی از جلسات آتیه معین خواهد شد .

حسن علیخان - برای تأیید فرمایش ارباب میخواهم عرض کنم چندین وقت در این موضوع صحبت شده است ولی معلوم نشده است چه روزی خواهد بود و واقعاً نمایندگانی که بمدرسیه اند و قسم نخورده اند چه روزی قسم خواهند خورد این است که بنده در اینموقع تقاضا میکنم که آن روز معین شود و برای جلسه آتیه گفته شود که آقایانیکه بعد وارد شده اند قسم بخورند و این محظور رفع شود .

(استیضاح نامه شاهزاده دکتر حیدر میرزا قرائت شد مشعر بر اینکه در خصوص تعدیات فوق العاده صارم الملک ایالت غیر قانونی کرمان و رفسنجان و ضدیت او بامعاون رسمی ایالت از آقای رئیس الوزرا استیضاح میطلبیم)

رئیس - این استیضاح را اطلاع میدهم حاضر شده جواب بگویند .

(شروع بشور در قانون دیوان محاسبات شده ماده ۷۷ قرائت و بعد از مذاکره آقای مؤتمن الملک اصلاح ذیل را پیشنهاد نمود)

(معاً که دیوان محاسبات بر دو طریق است اولاً طریق معمولی که عبارت از معاکمات ابتدائی بدون استنباط است ثانیاً طریق فوق العاده که عبارت از نقض حکم است که در فقره ثانوی ماده ۶۲ ذکر شده است)

(در ماده ۷۸ پیشنهاد ذیل را نمود)

عرض عالی که بدیوان محاسبات داده میشود باید اسم شخص و طایفه و منزل و شغل و مطلب و مدعا و شرح دلائل و تاریخ قید شود)

در ماده ۷۹ پیشنهاد ذیل را نمودند .
احکام دیوان محاسبات بر سه قسم است احکام ابتدائی احکام قرینه احکام قطعی دیوان محاسبات موافق ماده ۶۲ ممکن است طرف اعتراض واقع شود در ضمن شور در ماده ۸۰ پیشنهاد نمود .

در احکام دیوان محاسبات باستثنای احکام مذکور در باره ۱۰۲ باید احکامی که ارائه شده است و تغییراتی که داده شده است و نیز مستندات حکم باید قید شود)

در مواد ۸۱ و ۸۲ و ۸۳ و ۸۴ و ۸۵ و ۸۶ و ۸۷ و ۸۸ و ۸۹ و ۹۰ و ۹۱ و ۹۲ و ۹۳ و ۹۴ و ۹۵ و ۹۶ و ۹۷ و ۹۸ و ۹۹ و ۱۰۰ و ۱۰۱ و ۱۰۲ و ۱۰۳ و ۱۰۴ و ۱۰۵ و ۱۰۶ و ۱۰۷ و ۱۰۸ و ۱۰۹ و ۱۱۰ و ۱۱۱ و ۱۱۲ و ۱۱۳ و ۱۱۴ و ۱۱۵ و ۱۱۶ و ۱۱۷ و ۱۱۸ و ۱۱۹ و ۱۲۰ و ۱۲۱ و ۱۲۲ و ۱۲۳ که آخرین ماده قانون است در هر کدام جداگانه شور و مذاکرات لازمه بعمل آمد

آقا شیخ ابراهیم زنجانی - بنده ایستاقان دیوان محاسبات را نمیدانم چه طور ترجمه شده است و ناقص میدانم حالا مواظب را میگویم بعدتر تیش را خودشان بدهند بلکه اصلاح شود مثلاً رئیس کل و رؤسای جزء و مستشاران و ممیزین درجه اول و ممیزین درجه دوم هر کدام تکالیفی دارند باید در این قانون آن تکالیف و وظایف معین شود و الا چه طور میشود نه میگوید که وظیفه ممیزین درجه اول و وظیفه ممیزین درجه دوم چه چیز است و البته ممیزین درجه اول از درجه دوم و همینطور رؤساء از سایرین حقوقشان و رتبه شان بالاتر است باید معلوم شود چه عملی دارند که باید حقوق آن ها کمتر باشد و حقوق اینها بیشتر باشد در اینجا همین قدر اسم برده است دیگر یک کلمه از وظایف آنها را ذکر نکرده است بعضی چیزها مطلق نسبت داده شده است بدیوان محاسبات اینهم درست نیست برای این که اگر همین لفظ را بگیریم مثل لفظ مجلس است که عبارت از هیئت اجتماعی است و حال آن که هیئت اجتماعی اینکار را نخواهد کرد اگر فرمائید نسبت داده شده است بدیوان محاسبات و اجرایش خواهد کرد پس باید توضیح شود که هر کدام یک از این اجزا چه وظیفه دارند رئیس کل چه باید بکنند رؤسای جزء و مستشاران و ممیزین درجه اول و دوم هکذا سایرین وظیفه شان چیست؟ از این گذشته اینقدر از وظایف هم که در اینجا اسم برده شده معلوم نیست کدام یک راجع بکدام یک از اجزا است و باید از هم تفکیک شود و جدا جدا نوشته شود.

افتخار الواعظین - این مطلبی را که آقای آقا شیخ ابراهیم زنجانی فرمودند که وظایف رئیس کل و رؤسای جزء و ممیزین درجه اول و دوم و سایر اجزاء در ضمن این قانون نوشته شود آنوقت بنده نمی دانم نظامنامه داخلی حاوی چه مطلبی خواهد بود تعیین وظایف راجع به نظامنامه داخلی است و در آنجا نوشته خواهد شد.

فهم الملك - وظیفه هر يك از این اعضا در ضمن تنه قانون ذکر شده حالا جزئیات آن همان طور که گفته شد راجع بنظامنامه داخلی است و در آنجا مشروحاً نوشته میشود و اینکه دیوان محاسبات گفته میشود مقصود این نیست که یکی از محاکم یا از اعضا کرده باشند مقصود این است که در مجلس عمومی بشود و با امضای رئیس کل برسد و در حقیقت راجع است بر رئیس کل که در مجلس عمومی آن کاری را که ذکر شده است مطرح نمایند و بعد از گذشتن امضاء نماید.

ارباب کیخسرو - گویا ما عادت کرده ایم که همیشه در موقع اختتام وقت خود را توضیح کنیم من نمی دانم این مذاکرات راجع به چیست شورای کل تمام شد موقع شور کلی هم که گذشت شور فانی هم که هنوز نمی شود بجهت این قسم مذاکرات نمودن وقت مجلس را تلف کردن چه فایده دارد؟

فایب رئیس - آقای حسنعلی خان سئوالی داشتید از وزارت عدلیه بفرمائید.

حسنعلی خان - فلا عرض می کنم که ما خیلی خوب است در این تأسیسات تازه که در این مملکت باید بکنیم چه در وزارت عدلیه و چه در

وزارتخانه آن تأسیسات اساسی را که در قانون اساسی مقرر است که ماباید همان ها را داشته باشیم بنمائیم یعنی فقط باسم تنها قناعت نکنیم و واقفان آن شرایط و این صفاتی را که لازم است خوب است آنها را قبل از وقت بسنجیم بعد آن تأسیسات را بکنیم بنده چند روز است می شوم وزیر عدلیه دیوان تمیز تشکیل داده است و آن روزیکه این را شنیدم اولاً تجسس کردم که به بینم این دیوان تمیز از روی چه قانونی و چه ترتیبی تشکیل شده و آن اشخاصی که از طرف آقای وزیر عدلیه معین شده اند آیا اشخاصی هستند که لیاقت و صلاحیت این حد را دارند یا ندارند بنده از معاون وزارت عدلیه سئوال می کنم یک دیوان تمیزی تشکیل کرده اند یا خیر و اگر تشکیل کرده اند این نظر را داشته اند که اشخاصی که باید در دیوان تمیز باشند باید طرف اطمینان تمام مردم باشند و تمام افراد ملت نسبت بآنها یک اطمینان تام داشته باشند و آن قانونی که در آنها باید باشد در اینهاست یا نیست و این دیوان تمیزی که تشکیل شده همان دیوان تمیزی است که در قانون اساسی قید شده است یا یک محکمه است موقتی و آن دیوان تمیز بعد تشکیل خواهد شد.

معاون وزارت عدلیه - دیوان تمیزی که در عدلیه هست آن دیوان تمیزی که در قانون اساسی معین شده است نیست به همین جهت هم اسم او را دیوان تمیز نگذاشته ایم و او را یک محکمه موقتی اسم گذاشته ایم و قانون تشکیلات محاکم چه دیوان تمیز و چه سایر محاکم هنوز بوزارت عدلیه داده نشده است که تأسیسات خودش را از روی آن قانون بنماید و در خصوص اشخاص هم که صلاحیت قانونی دارند یا ندارند هم همین طور شرایط قانونی هنوز برای آنها معین نیست ولی البته بعد از این که در ضمن قوانینی که مجلس می نویسد شرایطی برای اعضا محاکم و دیوان تمیز مقرر شده که هر کدام چه اندازه سواد داشته باشند و نشان چقدر باشد و وزارت عدلیه آن قانون را مجبور است رعایت کند و امروز چون قانونی در دست نیست فقط وزیر عدلیه مجبور است که اشخاصی را انتخاب نماید که بالنسبه بهتر باشند و اینکه می فرمائید اشخاصی که در این دیوان تمیز هستند باید کسانی باشند که طرف اعتماد و اطمینان تمام افراد باشند عقیده ام این است که ممکن نیست یک کسی را پیدا کرد که تمام مردم با او اطمینان داشته باشند چیزی که هست این است که باید اعضا دیوان تمیز طرف اطمینان اغلب باشند و بالنسبه اقلیت داشته باشند و در انتخاب اشخاص هم چندان وزارت عدلیه مداخله نداشته است برای اینکه مذاکره این مطلب در هیئت وزراء شده و این اشخاص را هیئت وزراء تصویب کرده اگر چه وزارت عدلیه هم بی دخالت نبوده است ولی ترتیب کلی از طرف هیئت وزراء داده شده است ولی در موقتی که در قانون تشکیلات محاکم می گذرد شرایطی که برای اعضا ذکر می شود البته وزارت عدلیه هم انتخاب این اعضا را با آن قانون تطبیق خواهد کرد.

فایب رئیس - آقای ادیب التجار سئوالی داشتید از وزارت عدلیه بفرمائید.

ادیب التجار - تقریباً دو ماه قبل تلگراف مفصلی بتوسط بنده و آقای میرزا مرتضی قلی خان نماینده محترم اصفهان برای وزارت عدلیه رسیده و تا این ساعت که دو ماه بلکه بیشتر است منتظریم که نتیجه از آن به بینیم و تا حال ندیده ایم ضمناً سابقه این مطلب را هم لازم میدانم عرض کنم ملک التجار اصفهان معاکمه داشته است با محمد حسین نام در زمان وزارت آقای مشیرالدوله در انانای معاکمه فرار کرد آمد بهران از آنجا سخت گیری کردند بملک التجار که باید خودش را بر روی بطهران جواب او را بدهی آقای مشیرالدوله گفتند این التزامی که بملک التجار کرده اند غلط است ملک التجار نباید حرکت کند آقا محمد حسین که طرف اوست باید مراجعت کند با اصفهان مرافقه اش را تمام کنند اگر استیفاء دارد بیاورد بتهران اصفهان هم راضی شدند از این حکم عادلانه که آقای مشیرالدوله کرده بودند بعد وزارت که رسید بسردار منصور نمیدانم چه شد که بکنده از تلگرافیکه رسید فهمیدیم که ماموریکه مشیر همایون نام دارد فرستاده اند برای اینکه نظارت بکنند در آن معاکمه بعد از آنی که معاکمه شد بموجب تلگرافی که عینش در وزارت عدلیه است و سوادش در اینجا است آقا محمد حسین محکوم شد بدادن سه

حسنعلی خان - خیلی تعجب کردند آقای

هزار و دوست تومان با وجود اینکه محکوم شد و تلگرافا راپورت دادند عدلیه آنجا در خانه ملک التجار مامور گذاشته که حکماً باید بروی بطهران (گفته شد که این سئوال است یا استیضاح اگر سئوال است که باین مفصلی نباید بشود).

ادیب التجار - استیضاح نیست سئوال است سابقه اینکار را میخواهم عرض کنم سئوال پررور آقا سید حسین اردبیلی را بردارید به بینید که یک ستون روزنامه را گرفته است بنده اول سئوال من است خلاصه بعد از آنی که حکماً ملک التجار را الزام کردند بآمدن طهران هیچ مغفرتی نداشته است و هیچ نوع علاجی برای او متصور نبود ناچاراً برای حفظ ناموس حفظ شرف و عرض خودش متعصب شد بهیندر عثمانی و یک هیچانی در بین تجار با این واسطه پیدا شده و از این حرکت مامور عدلیه یک نفرت صنفی تامی از اهل شهر نسبت بعدلیه حاصل شد بعد که سردار اشجع حکومت آنجا این ترتیب را ملاحظه نمود و دید که مردم بکلی متنفذ خواهند شد از دولت مامور یک وزارت خانه بزرگی این بود که عذر او را خواستند و آمد بطهران و چون همه روزه در این باب از اصفهان مینویسند میخواهم بدانم مجازات این و تعقیب کیفیت بکجا رسیده است؟

معاون وزارت عدلیه - بطوریکه خود آقای ادیب التجار فرمودند نسبت بملک التجار در دعوی طهران اقامه شد یکی حقوقی و یکی جزائی دعوی حقوقی همانطور که گفتند راجع شد که در اصفهان تمام شود بجهت اینکه اسبابش در آنجا فراهم بود و ممکن نبود که ملک التجار را برای اینکار جزئی ببطهران احضار کرد دعوی جزائی چون مسئله دعوی جنایت است و مدعی علیه در تحت جنایتی است که مدعی ادا میکند حضور مدعی علیه برای تحقیقات لازم است بجهت رسیدگی باین کار خود ملک التجار را احضار کردند بطهران و برای نظارت در معاکمه حقوقی هم که رجوع شد در اصفهان تمام شود یک نفر مفتش فرستادند در آنجا چنانچه فرمودند ملک التجار ملتجی شد بهیندر عثمانی و تمام تصدیقات را بگردن مامور عدلیه گذاشتند اما از تحقیقاتی که وزارت عدلیه در اینکار کرده است از حکومت بوده است و اینکه فرمودند حکومت برای اینکه فساد نشود و تحقیقات بکند جلو گیری کرده و عذر مامور را خواسته است همین طور بوده ولی برای جلوگیری فساد نبوده برای عدم اجرای حکم وزارت عدلیه بوده است و وزارت عدلیه امروزه اطلاعی که حاصل کرده است و در ضمن اسنادی که در این جا است فقط تلگرافی از تجار اصفهان رسیده است که این اسنادات را برشید همایون داده اند ولی در مقابل این تلگراف اسنادی در دست است از انجمن ولایتی اصفهان و از علمای آنجا تصدیق میکنند که حکومت اصفهان نسبت بشیر همایون بی احترامی و بدرفتاری کرده است و از اجرای حکم عدلیه جلوگیری کرده است و غرض عدلیه این است که در مجازات حکومت محل یک اقدامی بکنند

که من بعد بی احترامی بحکم وزارت عدلیه نکنند و اظهارات تجار را میخواهم عرض کنم فقط برای حفظ نوع خودشان است و اینکه ملک التجار محکوم بآمدن طهران نشود و در مقابل سایر اظهارات آنها از قبیل رفتن مامور در خانه ملک التجار و غیره اظهار انجمن ولایتی موجود است که اظهاراتش معتبر است و مسلماً در این باب وزارت عدلیه اظهارات رسمی را نخواهد گذاشت برای اظهارات غیر رسمی و بهیچوجه وزارت عدلیه اقدامی در تنبیه مشیر همایون نمیکند برای اینکه او را مقصر نمیداند و اگر تقصیری هست بر حکومت محل است که با او مساعدت نکرده است.

ادیب التجار - بنده از بیانات آقای معاون وزارت عدلیه بکندری مغالطه شده و بکندری هم تعجب می کنم تا آنکه از این است که می فرمائید حکومت بر ضد حکم وزارت عدلیه و مامور اقدام کرده است و مانع تحقیقات مامور شده است در صورتیکه بنده عرض می کنم موافق تحقیقاتی که شده است و راپورتنی که داده اند مبلغ سه هزار و دوست تومان آقا محمد حسین را محکوم کرده اند دیگر احضار ملک التجار موافق حکم وزارت عدلیه است و در باب شهیندر خانه که عرض کردم ملک التجار شخصی که افشش بیک مأموری هم رسیده است یک همچو آدمی که رفته است بهیندر خانه اگر اقدامات عاقلانه سردار اشجع نبود تولید یک مفسده از این حرکات خلاف قانونی مشیر همایون میشد که با قصد نفرت تجار نوشته اند و بنده اقدامات حکومت را تشکر می کنم که ملک التجار را اطمینان داد که از شهیندر خانه بیرون آمد و خواهش می کنم من بعد مأمورین عدلیه از این نوع حرکات رانکنند تا اینکه بر حسب وقوع این وقایع غیر مرضیه نشود و در این خصوص اگر چنانچه اقدامات صحیح نشود سئوال خود را مبدل باستیضاح مینمایم.

ارباب کیخسرو - بنده اخطار نظامنامه دارم نظامنامه داخلی میگوید در مورد سئوال باید مختصراً سئوال نمود آقایان تشریف می برند در محل نقی و بیانات مفصل میفرمایند این ترتیب سئوال نیست.

فایب رئیس - صحیح است باین شرح و بسطی که آقایان سئوال بنمایند هیچ مناسبتی با سئوال ندارد اینطور باید استیضاح کنند نه سئوال آقای افتخار الواعظین سئوالی داشتید از وزارت عدلیه بفرمائید.

افتخار الواعظین - جناب آصف الملك وزیر عدلیه خراسان بر حسب تشکیلات بعضی از اهالی خراسان انجمن ایالتی در صورت محاسبات ایشان و در صورت دخل و خرج ایشان در عدلیه خراسان بموجب نظارتی که قانون بانجمن همایون دهد رفقتند و بحساب اورسیدگی کردند و دیدند مبلغ سه هزار و پانصد تومان باقوداد یعنی هزار و پانصد تومان دخل عدلیه زیادت از خرجش بوده است و بصندوق دولتی داده شده است و بحساب دولت آورده شده است و در این بین جناب آصف الملك معرفی شدند و قرار شد بیایند بطهران انجمن ایالتی به توسط نمایندگان محترم از وزارت عدلیه هودت

ایشان را خواستند از وزارت عدلیه جواب دادند که انجمن ایالتی حق عودت و احضار او را نداشته است هر وقت که او آمد بطهران البته وزارت عدلیه تحقیقات و تفقیحات کامل خواهند کرد و در صورتیکه معلوم شد هزار و پانصد تومان از مال دولت پیش آصف الملك مانده است از ایشان مطالبه خواهد کرد حالانکه از معاون وزارت عدلیه سئوال میکنم که آیا بحساب آصف الملك رسیدگی کرده اند و بر فرض رسیدگی آن ۱۰۰۰ تومان را از او استرداد کرده اند یا اینکه هنوز در ذمه او باقی است؟

معاون وزارت عدلیه - پس از ورود رئیس عدلیه خراسان وزارت عدلیه در صدور رسیدگی بحساب او بر آمد و برای اینکار از مرکز اطلاعاتی خواسته اند که هنوز آن اطلاعات رسیده است از جمله صورت صحیح عایدات و صورت وجوهی که بصندوق داده شده و همچنین صورت صحیح لائیه و تبری که برای عدلیه آنجا خریده شده است تمام اینها را خواسته است و هنوز نرسیده است معلوم است پس از رسیدن آن صورتها و رسیدگی بحساب در صورتیکه باقی داشته باشد مسلماً وزارت عدلیه از او خواهد گرفت.

افتخار الواعظین - اینکه فرمودید وزارت عدلیه برای تحقیقات مجبور شد که صورت محاسبات را از خراسان بخواهد بنده عرض می کنم تمام محاسبات و ترتیبات عدلیه خراسان جزء جزء در تمام جراید خراسان درج شده است به علاوه یک صورت مفصلی هم انجمن ایالتی بتوسط نمایندگان از برای وزارت عدلیه فرستاده و از روی آن صورت ممکن است تحقیقات بکنند و بخوبی معلوم خواهد شد و اگر هم باز صورت بخواهند بنده عرض میکنم و ممکن است بتوسط خود نمایندگان بخواهند که صورتهای صحیح از آنجا بفرستند.

معاون وزارت عدلیه - در سئوال قبل هم که این اظهار شد عرض کردم که مداخلات انجمن ایالتی در حساب عدلیه قانونی نبوده است و اگر انجمن بخواهند رسیدگی بکنند باید از امین مالیه حساب بخواهد در صورتیکه امین مالیه حساب عدلیه را قلم داد نکرده آنوقت می تواند در خصوص حساب عدلیه سئوال بکنند آنهم از امین مالیه ناه عدلیه و اگر چنانچه وزارت عدلیه رسیدگی انجمن ایالتی را در این باب رسمی میدانست و میخواست آن را مجری بدارد فوراً بعضی ورود آصف الملك این ۱۰۰۰ تومان را از او میگرفت و اینکه اینکار را نکرده است برای این است که آن رسیدگی را قانون فرض نکرده و نمیتوان بر آن ترتیب اثری بدهد و لابد است خود وزارت عدلیه با اسبابی که در دست دارد و مسلماً طرف اطمینان و وثوق اوست رسیدگی بکنند پس از رسیدگی اگر باقی دارد باید بگیرد و الا اگر طلبکار بود باید بدهد و مداخلات انجمن در خصوص محاسبات عدلیه بهیچوجه قانونی نیست و وزارت عدلیه نمیتواند آنرا قانونی فرض نماید.

دکتر علی خان - میخواستم عرض کنم که امروز قرار بود در خصوص مستخدمین نظمی مذاکره شود و حالا بدبختانه آقای وزیر پست و تلگراف وقتی تشریف آورده اند که وقت تنگ وعده برای مذاکره کافی نیست در جلسه دیگر باید تشریف بیاورند که در اول جلسه این کار بگذرد.

نایب رئیس - چون در اول مجلس وقتی صورت مجلس را میخوانند از دوفتر از نمایندگان بعضی مطالب اظهار شد باین جهت آقای منتصر السلطان شرحی در این باب نوشته اند قرائت میشود و بعد اگر توضیحی لازم باشد داده میشود.

[آقا میرزا ابراهیم خان لایحه مزبوره را قرائت نمود مشر بر اینکه آقایان منتصر السلطان و سلیمان میرزا و حاج وکیل الرعایا بر حسب دعوت دوستانه وزارت داخله به ملاحظه بصیرتی که در امر فله و عمل نان داشته اند بدانجا رفته اند نه بر حسب رسمیت که در مجلس مذاکره بخواهد.]

وزیر پست و تلگراف - در این فقره بنده مسبقاً عرض میکنم مسئله نان چون خیلی اهمیت داشت بنده مخصوصاً داوطلب شدم یک انجمن و هیئتی تشکیل شود و ترتیبی بنان شهر بدهند و اشخاصی که از این کار اطلاعی داشتند آقایان سلیمان میرزا و حاجی وکیل الرعایا و منتصر السلطان چون یک سال هم دخالت داشته و بصیرت در اینکار دارند بنده شخصاً بوزارت داخله اظهار کردم که بخصوص آقایان را بخواهند و خود بنده هم که وزیر پست و تلگراف بودم و بصیرتی در این کار نداشتم حاضر شدم و بنده گمان نمیکنم که اینطور کمک بدوات هیچ محل ایراد باشد همیشه خوب است و نباید محل اعتراض واقع شود.

سلیمان میرزا - چنانچه آقای وزیر پست و تلگراف اظهار داشت یک دعوتی از بنده و آقای منتصر السلطان و حاجی وکیل الرعایا باشد و اینکه بعضی از آقایان میفرمایند که رسمیت نداشته است میخواهند بفرمایند از طرف مجلس رفته اند معلوم است مذاکرات مجالس خصوصی هم تا در مجلس علنی نیاید رسمیت ندارد و لازم نیست که اگر بکنند و کیل شد آقایان او را تجدید کنند که دوستانه هم اگر مثلاً در مسئله نان لازم باشد یک مطلبی را بگویند و کمک فکری بیک وزیر نکنند و کیل که مقصود نیست که و کیل شده فرض کنید او هم مثل سایرین نباید او را محدود کرد اگر یک وزیر غیررسمانه کسی را دعوت میکند که شما از نگران امر اطلاع دارید بیاید مرا کمک کنید گمان نمیکنم این مداخله در اجرائیات باشد زیرا که آن وزیر مجبور نیست که آن اظهارات را قبول کند ولی اگر قبول کرد وزیر به مسئولیت خودش اینکار را میکند و اگر قبول نکرد نمی کند بنده عقیده ام این است که در هر موقع رسمی و غیر رسمی برای این مملکت میتواند کمک کند هر روز هر کس مرا دعوت میکند در هر جا که باشد حاضر میروم.

نایب رئیس - در این باب تصور میکنم این مطلب را زیاد برین نباید مطرح مذاکره قرار

بدهیم آقای وزیر پست ممکن است مذاکرات مستخدمین نظمی را جزء دستور جلسه آتی قرار بدهیم
وزیر پست و تلگراف - بنا بود امروز هیئت وزراء حاضر شوند ولی چون یک کار مهمی داشتند نتوانستند بیایند در جلسه آتی خواهند تشریف آورد.

نایب رئیس - دستور جلسه آتی - مستخدمین نظمی - انتخاب عرض آقای بهجانی - تتمه استبضاح عدلیه.

معاون وزارت عدلیه - در دستور جلسه آتی قانون ثبت اسناد را جزء بفرمائید.

نایب رئیس - قانون ثبت اسناد هم جزء دستور میشود - قانون اساسی ما حکم می کند که در وقتی که استبضاح می کنند از یک وزیری البته هیچ یک از نمایندگان نمیتوانند آن استبضاح را سلب کنند ولی اگر بنا بشود وره آبی بدهند به معاونش میدهند مثل این است که بخودش داده باشند.

ارباب کیخسرو - بنده همانطور که در اول مجلس عرض کردم باید اینجا کارهای اساسی باشد نمایندگان گانی که تازه آمده اند قسم یاد نمایند و حالا مدتیست که بعضی از آقایان نمایندگان در مجلس تشریف آورده اند و قسم یاد نکرده اند و حال آنکه قانون اساسی میگوید «در بدو ورود هر نماینده بمجلس باید قسم یاد نماید» و فرمایشات حضرت عالی را بنده فراموش نکردم ولی ممکن نیست در مجلس این قرار داده شود.

کاشف - این امتیاز چرم سازی و صابون سازی مدتی است که بمجلس آمده است استدعا میکنم که جزء دستور شود برای اینکه بتأخیر گذشتن این امتیاز مدتی است اسباب ضرر کمپانی شده است.

نایب رئیس - این هفته یک روز که بر سه روز اضافه شد بجهت این بود که باین قبیل کارها رسیدگی شود در یک شب آتی جزء دستور خواهد شد.

ادیب التجار - بنده تقاضا کردم که در دستور اولین یکشنبه مجلس قانون منع احتکار جزء دستور شود
نایب رئیس - آن هم در جزء مطالبی است که در روزهای یکشنبه باید جزء دستور گذاشت.

میرزا هر ترضی قلیخان - قانون ثبت اسناد که گفته شد جزء دستور گذاشته شود بنده عقیده ام این است که چون چند جلسه ستوالی لازم دارد بهتر این است که بعد از ایام لیالی احیاء در دستور گذاشته شود و گمان نمیکنم که اگر راپورت کمیسیون بودجه را در باب کمپانی خالصجات در دستور گذاشته شود خیلی خیلی اولویت دارد برای اینکه اول میزان است و باید کمپانی تکلیف خود را بداند و مجلس هم تکلیف خودش را بداند و وزیر مالیه هم تکلیف خودش را بداند اگر این مطالب همینطور بتأخیر بیفتد میافتد بیکماه دوماه دیگر و کمپانی دچار بعضی اشکالات میشود و من تقاضا میکنم که اگر مجلس بامن همراه باشد جزء دستور جلسه آتی بشود.

ناصر الاسلام - شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند که من میتوانم همیشه عقیده خودم را با آزادی اظهار کنم تصور میکنم راجع بامر نان اظهاری که بنده

کردم سوء تأثیری بخشیده است اولاً بنده مسبقاً نبودم که این دو نفری که بیلبه رفتند شاهزاده سلیمان میرزا بوده است یا غیر آن فقط خواستم معلوم شود که سبب حضورشان چه بوده است و کی بوده است اما اینکه شاهزاده سلیمان میرزا گفتند که من حاضرم در هر جای هر کاری از دستم بر آید برای مملکت اقدام کنم کسی نمیتواند تکذیب و تردیدی کند اما چیزی که ما را امروز دچار بدبختی کرده است این است که اغلب نمایندگان لا ینقطع در ادارات و وزراء میروند دستور العمل میدهند و عنوان استخدام دارند بلکه تا یک اندازه سمت خدمت خاص دارند چیزی که هست قانون اساسی خوشبختانه یا بد بختانه مینویسد غیر موظف نمیتوانند در ادارات خدمت نمایند این کلمه را نمایند که در خارج چقدر اثرات سوء دارد و کلاً اینکه موظفند یا آنکه از وظیفه خودشان خارج بشوند و بگذارند وزراء بعقیده خودشان کار بکنند بهتر است از اینکه در اجرائیات مداخله بکنند و وزراء را بعقیده خودشان وابگذارند.

نایب رئیس - این را صحیح میفرمائید ولی اینجا جای این مذاکرات نیست.
(مجلس غروب ختم شد.)

جلسه ۱۴۶

صورت مشروح روز پنجشنبه

۱۷ شهر رمضان ۱۳۲۸

سه ساعت قبل از غروب هیئت رئیسه و عده از نمایندگان حاضر شده در دو ساعت بغروب مانده عده کافی و مجلس بر ریاست آقای حاج سید نصرالله نایب رئیس اول تشکیل شد.

صورت مجلس روز سه شنبه را آقای معاضد الملک قرائت نمود.

نایب رئیس - ملاحظاتی اگر در صورت مجلس هست بفرمائید.

افتخار الواعظین - این که قرائت می شود صورت مشروح است یا خلاصه البته صورت مختصر مجلس با این تفصیل بنده می بینم که جواب و ستوال نمایندگان را عیناً می نویسند

معاضد الملک - این صورت مختصر مجلس

است و در باب ستوالاتی که میشود چون غالباً مطالب آن در هم و بر هم است و نمی شود بطور اختصار نوشت این است که از طرف هیئت رئیسه بدائره صورت مجلس اخطار شده است که ستوالات را با جواب عیناً می نویسند

ارباب کیخسرو - در مسئله که بنده در آن جلسه اظهار کردم و قانون اساسی را شاهد آوردم که نمایندگان که بعد وارد شده اند باید قسم یاد نمایند آقای نایب رئیس جواب دادند که در یکی از جلسات معین خواهد شد چون جلسه آن را معین نکرده اند ناچارم عرض خودم را تکرار نمایم که قانون اساسی بمامیگوید هر نماینده که وارد مجلس می شود باید در بدو ورود قسم یاد نماید و حالا هم مدتی است که اینکار بتعمیق افتاده است می خواهیم بدانیم آیا در این باب قراری داده و جلسه آن را معین کرده اند که در چند جلسه این مطلب میگذرد یا خیر؟